

Správa o výsledku kontroly 2023

**Kontrola hospodárenia s verejnými
prostriedkami a nakladania
s majetkom v účelových
zariadeniach ústredných orgánov
štátnej správy**

Najvyšší kontrolný úrad SR
Ľubomír Andrassy, predseda

Kontrolovali sme

Centrum účelových zariadení Piešťany, Kúpeľno-liečebný ústav MV SR Arco, Trenčianske Teplice, Kúpeľno-rehabilitačný ústav MV SR Bystrá, Liptovský Ján, Vzdelávacie doškolovalacie zariadenie VS – Financie, Tatranská Lomnica

NKÚ SR kontroloval štyri účelové zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti dvoch ministerstiev. V zriaďovateľskej pôsobnosti MF SR išlo o štátnu rozpočtovú organizáciu, v pôsobnosti MV SR tri štátne príspevkové organizácie. Ministerstvá mohli zriadiť štátne rozpočtové a štátne príspevkové organizácie na plnenie úloh štátu, vyplývajúcich z osobitných predpisov.

Ako sme postupovali

Kontroly boli vykonané v súlade so zákonom o NKÚ SR a štandardami, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Identifikované riziká – neplnenie záväzných ukazovateľov stanovených zriaďovateľom, nehospodárne a neefektívne nakladanie s verejnými prostriedkami, majetkom a neúčinný kontrolný systém, boli potvrdené.

Prečo sme kontrolovali

NKÚ SR vykonal kontrolu hospodárenia s verejnými prostriedkami a nakladania s majetkom v účelových zariadeniach ústredných orgánov štátnej správy na základe rizikovej analýzy a doručeného podnetu. Vláda SR na zabezpečenie ich efektívneho využívania prijala opatrenia ešte v roku 2011. Kontrolou sme chceli zistiť aj účinnosť týchto opatrení.

Čo sme zistili

- **Využívanie kapacít niektorých zariadení nebolo dostatočné a efektívne**, a to aj v období pred pandémiou COVID-19, čo neprispelo k lepším výsledkom hospodárenia a ani k ich stabilite a rozvoju.
- **Nedostatky v zriaďovacích listinách štátnej rozpočtovej organizácie a štátnych príspevkových organizácií**, týkajúce sa neúplného a nejednoznačného vymedzenia predmetu činnosti.
- **Neefektívne a nesprávne nastavený systém financovania a forma hospodárenia účelového zariadenia zriadeného MF SR**; k náprave došlo až od 1. 1. 2023.
- **Efektívnosť hospodárenia zariadení nebola vyhodnocovaná v dostatočnom rozsahu alebo vôbec**, v správach o plnení kontraktov, resp. zmlúv bola uvedená len skutočnosť, príp. obmedzenia, súvisiace s prevádzkovaním zariadení.
- **Záväzné ukazovatele stanovené MV SR, ako zriaďovateľa štátnych príspevkových organizácií, sa týkali len finančných prostriedkov súvisiacich s financovaním zo štátneho rozpočtu**. Celkové príjmy, ktoré boli povinné dosiahnuť v zmysle rozpočtových pravidiel, zriaďovateľ stanovil ako orientačný ukazovateľ.
- **Porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom bolo zistené v oblasti dodržiavania rozpočtových pravidiel, verejného obstarávania, odmeňovania na základe dohôd o vykonaní práce, vedenia účtovníctva, zverejňovania povinných údajov, ako aj správy majetku štátu vo všetkých kontrolovaných subjektoch. Zistenia boli významné**, pretože, okrem iného, došlo k porušeniu finančnej disciplíny celkom v sume 405 747,24 eur.
- **Vnútny kontrolný systém kontrolovaných subjektov nedokázal zabrániť nehospodárnemu nakladaniu s verejnými prostriedkami a majetkom, finančná kontrola bola vykonávaná formálne.**

VÝKON KONTROLNEJ AKCIE

Účel kontrolnej akcie

Účelom kontroly bolo preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami a nakladaní s majetkom v nadväznosti na plnenie úloh a záväzných ukazovateľov stanovených zriaďovateľom.

Rámec kontrolnej akcie

Kontrola bola vykonaná podľa zákona o NKÚ SR a štandardov, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v zmysle medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií (ISSAI). Pri kontrole boli uplatnené metódy a techniky pre kontrolu súladu, najmä štúdium všeobecne záväzných právnych predpisov, interných predpisov, preskúmanie predloženej dokumentácie a dokladov, analýza, riadený rozhovor a iné. Výber vzorky bol realizovaný na základe úsudku kontrolóra. Vyžiadané boli informácie aj od MF SR a MV SR. Kontrolovaným obdobím boli roky 2017 až 2022 a súvisiace obdobia.

Výsledky kontrolnej akcie

Účelové zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti MF SR

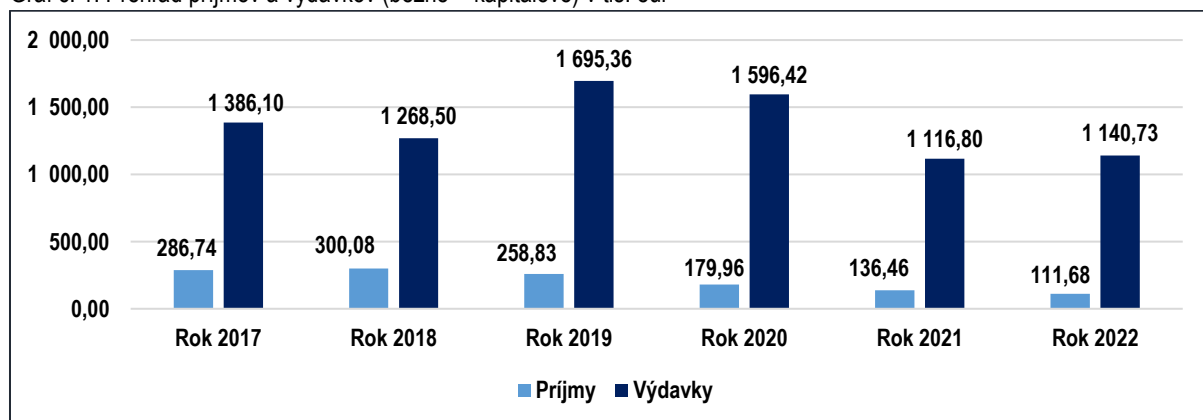
VDZ VS – Financie zabezpečovalo materiálo-technické zázemie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, ale aj oddych a relaxáciu zamestnancov rezortu MF SR. Okrem uvedeného zabezpečovalo aj pracovné aktivity pre iných zamestnancov štátnej správy, organizované ministerstvom. Nad rámec predmetu činností, vymedzených v zriaďovacej listine, zabezpečovalo využívanie zariadenia aj pre ďalších zamestnancov mimo rezortu MF SR a pre rodinných príslušníkov. V roku 2020 z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19 bolo využité ako karanténne štátne zariadenie. Od roku 2022 počas mimoriadnej situácie v súvislosti s ozbrojeným konfliktom na Ukrajine poskytovalo dočasné útočisko pre odídencom z Ukrajiny.

Výsledky hospodárenia vo vzťahu k záväzným ukazovateľom

VDZ VS – Financie hospodáril v rokoch 2017 až 2022 ako štátna rozpočtová organizácia. Financovanie subjektu bolo zabezpečené na základe ročných kontraktov uzatvorených so zriaďovateľom a rozpisu záväzných limitov príjmov a výdavkov. Od roku 2023 bola zmenená forma hospodárenia na štátnu príspevkovú organizáciu.

Výdavky štátneho rozpočtu na zabezpečenie bežných činností subjektu predstavovali v kontrolovanom období v priemere 1 161,57 tis. eur na rok. Okrem toho za celé obdobie boli vynaložené kapitálové výdavky celkom v sume 1 234,50 tis. eur.

Graf č. 1: Prehľad príjmov a výdavkov (bežné + kapitálové) v tis. eur

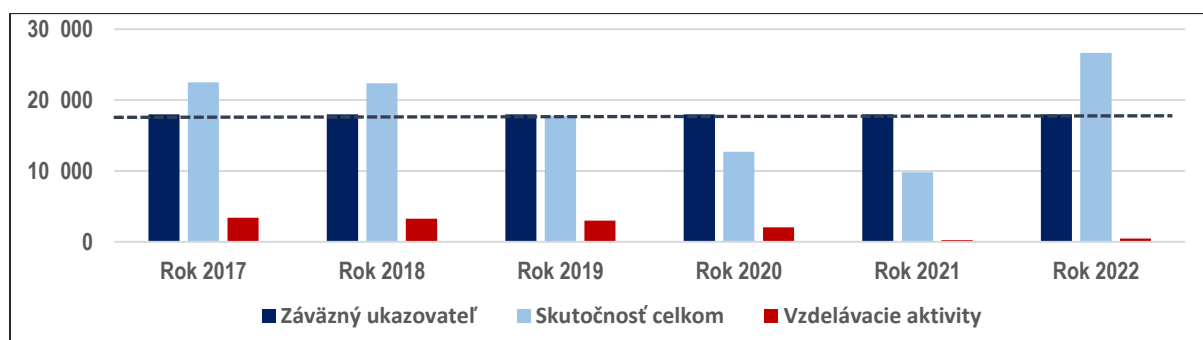
Zdroj: spracované NKÚ SR z podkladov kontrolovaného subjektu

Kontrolovaný subjekt dosiahol stanovené príjmy a neprekročil limit výdavkov. **Dosiahnuté príjmy v rokoch 2017 až 2019**, ktoré boli odvedené do štátneho rozpočtu, **predstavovali od 15,3 % do 23,7 % z celkových výdavkov.**

V ďalších rokoch to bolo ešte menej. Uvedené súviselo aj s **nedostatočným využitím ubytovacích, stravovacích a iných kapacít zariadenia**. VDZ VS – Financie každoročne podávalo zriaďovateľovi správy o plnení príjmov a čerpaní výdavkov (aj polročné), tiež správy o hodnotení plnenia úloh kontraktu. V správach absentovalo vyhodnotenie efektívnosti zariadenia vo vzťahu k vynaloženým zdrojom zo štátneho rozpočtu, predmetu činnosti a schváleným cenníkom.

VDZ VS – Financie malo podľa uzatvorených kontraktov s MF SR, v súvislosti s vykonávanými činnosťami, každoročne zabezpečiť obsadenosť 18 000 lôžkonní, čo pri ročnej kapacite zariadenia predstavovalo v priemere 45,5 % ubytovacích kapacít. Stanovený ukazovateľ nebol splnený v rokoch 2019 až 2021. Ročná obsadenosť sa pohybovala v rokoch 2017 až 2019 od 44,9 % do 55,0 %. V rokoch 2020 a 2021, ovplyvnených pandemiou COVID-19, to bolo ešte menej. V roku 2022 využitie ubytovacích kapacít bolo najvyššie z dôvodu ubytovania odídencov z Ukrajiny, a to 68,9 %. Ubytovacie kapacity v rokoch 2017 až 2019 boli využívané najmä na rekreačné aktivity, v súvislosti so vzdelávacími aktivitami to bolo v rozsahu 14,6 % až 16,9 %.

Graf č. 2: Prehľad o využití ubytovacích kapacít podľa počtu lôžkonní

Zdroj: spracované NKÚ SR z podkladov kontrolovaného subjektu

Forma hospodárenia, a teda aj systém financovania kontrolovaného subjektu nebol nastavený správne a efektívne tak, aby prispel k hospodárnemu a efektívnemu nakladaniu s finančnými prostriedkami štátneho rozpočtu SR.

Výsledky hospodárenia podľa účtovnej závierky poukázali na nestabilný vývoj. VDZ VS - Financie v rokoch 2017 až 2019, ale aj v roku 2022 dosiahlo stratu. V rokoch 2017 a 2022 najmä z dôvodu zmarených investícií, ktoré boli odpísané na ťarchu nákladov celkom v sume 107,76 tis. eur. Dôvodom bolo, že zriaďovateľ prehodnotil pôvodné zámery a nezabezpečil ich finančné krytie. V roku 2017 išlo o náklady na prípravné a projektové práce týkajúce sa rekonštrukcie a modernizácie budovy z roku 2008. Okrem toho, v roku 2022 v dôsledku energetickej krízy, došlo aj k zmene investičných priorit. Organizácia s cieľom dlhodobého zníženia spotreby elektrickej energie dohodla s dodávateľom výstavbu fotovoltaičného zariadenia na jeho náklady. Plánovaná investícia týkajúca sa nadstavby budovy na mieste strechy kongresových priestorov, bola zrušená aj z technických dôvodov.

Tabuľka č. 1: Prehľad o nákladoch, výnosoch a výsledku hospodárenia

(v tis. eur)

Ukazovateľ	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Náklady spolu	1 538,36	1 583,47	1 545,78	1 524,42	1 352,13	1 434,52
Výnosy spolu	1 507,36	1 576,52	1 539,56	1 538,80	1 353,54	1 356,78
Výsledok hospodárenia	-31,00	-6,95	-6,22	14,38	1,41	-77,74

Zdroj: výkaz ziskov a strát za roky 2017 až 2022

Správnosť vykázaných nákladov, výnosov, no tým aj výsledok hospodárenia v účtovnej závierke významne ovplyvnili aj nedostatky zistené kontrolou vedenia účtovníctva. Išlo napríklad o neúčtovanie nákladov a s tým súvisiacich záväzkov do účtovného obdobia, s ktorým časovo a vecne súviseli, zaúčtovanie nákladov na obstaranie drobného hmotného majetku do majetku namiesto do spotreby, na ťarchu nákladov, neúčtovanie o tovare a ďalšie.

Negatívne výsledky hospodárenia ovplyvnili aj základné imanie účtovnej jednotky, ktoré z uvedeného dôvodu v celom kontrolovanom období bolo k 31.12. v mínusových číslach. V roku 2017 to bolo -18,92 tis. eur a za rok 2022 v sume -94,04 tis. eur.

Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom

Nedostatky súvisiace s porušením všeobecne záväzných právnych predpisov boli zistené v každej z preverovaných oblastí.

Pri hospodárení s verejnými prostriedkami bolo zistené **porušenie finančnej disciplíny podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy celkom v sume 44 110,48 eur**. Dôvodom bolo najmä vynaloženie verejných prostriedkov nad rámec oprávnenia pri úhradách odmien zamestnancom pracujúcim na základe dohody o vykonaní práce, nevhodné vynakladanie verejných prostriedkov a ďalšie. Kontrolou bolo zistené obstaranie drobného hmotného majetku z kapitálových výdavkov celkom v sume 13 401,05 eur. Nepripravenosť investícií, najmä v prípade rekonštrukcie fasády a výmeny okien v rokoch 2019 až 2020, zapríčinila vynaloženie dodatočných nákladov, na ktoré organizácia nemala rozpočtované kapitálové výdavky. Navyše, organizácia rozdelila zákazku na dve, čím vznikli dodatočné náklady na rozdelenie pôvodného projektu v sume 6 480,00 eur. Pri výbere dodávateľa tak **neuplatnila postup pre podlimitnú zákazku v zmysle zákona o verejnom obstarávaní, ale pre zákazku s nízkou hodnotou**. Kontrolovaný subjekt pri obstaraní potravín a niektorých služieb formou priameho zadania bez prieskumu trhu **nepreukázal hospodárnosť, transparentnosť a nediskrimináciu** hospodárskych subjektov.

Významné nedostatky boli zistené aj v súvislosti s **dodržaním ustanovení Zákonníka práce**. Väčšina uzatvorených dohôd o vykonaní práce mala charakter opakovaných činností. Kontrolovaný subjekt nevedol evidenciu vykonanej práce tak, aby v jednotlivých dňoch bola zaznamenaná dĺžka časového úseku, v ktorom bola práca vykonaná, došlo k prekročeniu prípustnej pracovnej doby pre mladistvých, priznanie a vyplatenie vyšších odmien, než boli dohodnuté v dohode o vykonaní práce a boli zistené aj ďalšie nedostatky.

Účinnosť kontrolného systému

Nastavený a prezentovaný systém vnútornej kontroly bol administratívne náročný a formálny. Na základe príkazov riaditeľa boli vykonané každý rok kontroly s rovnakým zameraním, s obdobnými záznamami a podkladmi, pričom ani v jednom prípade neboli zistené nedostatky. Vnútorne audity zo strany zriaďovateľa, zamerané, okrem iného, na hospodárenie, za obdobie od 2. polroku 2017 neodhalili žiadne nedostatky.

Na základe výsledkov kontroly NKÚ SR bol kontrolný systém vyhodnotený ako neúčinný. V mnohých oblastiach, napriek jeho nastaveniu, nezabránil nedostatkom.

Účelové zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti MV SR

KLÚ Arco Trenčianske Teplice a KRÚ Bystrá Liptovský Ján zabezpečovali na základe všeobecne záväzných právnych predpisov kúpeľnú starostlivosť, liečebno-preventívnu rehabilitáciu a rekondičné pobyty najmä pre príslušníkov Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, Horskej záchranej služby, Národného bezpečnostného úradu. V súvislosti s týmito činnosťami boli zaradené medzi zdravotnícke zariadenia. V zmysle nariadenia MV SR všetky subjekty zabezpečovali rekreačnú starostlivosť. CÚZ Piešťany okrem toho zabezpečovalo najmä vzdelávanie zamestnancov ústredných orgánov štátnej správy a miestnych orgánov, dokončovacie stavebné práce v interiéri a v exteriéri, výrobu drevených a plastových výrobkov a iné. Všetky kontrolované subjekty mali v zriaďovacích listinách v predmete činnosti ubytovacie a stravovacie služby. **V prípade voľných kapacít mohli poskytovať služby aj pre iné právnické a fyzické osoby, ale bez bližšej špecifikácie a stanovených podmienok zo strany zriaďovateľa.**

Žiaden z kontrolovaných subjektov nevykázal vykonávanie podnikateľskej činnosti. Možnosť jej vykonávania podľa zriaďovacej listiny malo len CÚZ Piešťany, rovnako bez konkrétnej špecifikácie.

Zistené boli aj ďalšie nedostatky. Poskytovanie rekreačnej starostlivosti v KRÚ Bystrá Liptovský Ján bolo nad rámec činností uvedených v zriaďovacej listine. Podľa zriaďovacej listiny subjektu predmetom činnosti bolo poskytovať vymedzené služby okrem iného poisťovcom Spoločnej zdravotnej poisťovne, ktorá zanikla 31. 12. 2009 zlúčením so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou.

Účelové zariadenia v roku 2020, z dôvodu pandémie ochorenia COVID-19, boli využité ako karanténne štátne zariadenia. V roku 2022 poskytovali dočasné útočisko pre odídencov z Ukrajiny.

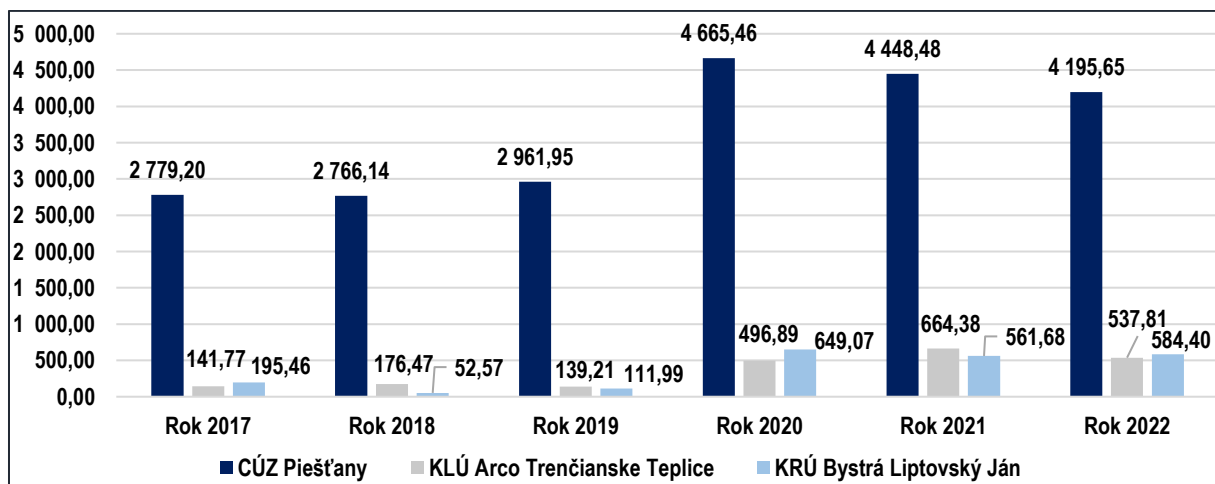
Výsledky hospodárenia vo vzťahu k záväzným ukazovateľom

V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy mali štátne príspevkové organizácie hospodáriť podľa svojho rozpočtu príjmov a výdavkov, pričom boli povinné dosahovať príjmy určené svojim rozpočtom. Finančný vzťah medzi zriaďovateľom a príspevkovou organizáciou mal byť určený záväznými ukazovateľmi štátneho rozpočtu a záväznými ukazovateľmi určenými zriaďovateľom.

MV SR, ako zriaďovateľ, stanovilo kontrolovaným subjektom príjmy celkom ako nezáväzný ukazovateľ. Ako záväzný ukazovateľ bol stanovený len bežný transfer z rozpočtu zriaďovateľa. **Kontrolované subjekty pri spracovaní rozpočtu príjmov a výdavkov a jeho zmenách tak neboli viazané žiadnym iným spôsobom zo strany zriaďovateľa. Napriek uvedenému nespĺnili si svoju povinnosť – dosiahnuť príjmy určené svojim rozpočtom v zmysle rozpočtových pravidiel.** CÚZ Piešťany za štyri roky, KLÚ Arco Trenčianske Teplice za dva roky a KRÚ Bystrá Liptovský Ján za tri roky. Všetky zariadenia dosiahli kladné saldo rozpočtu celkom, a to najmä z dôvodu zapojenia zostatkov peňažných prostriedkov na svojich bankových účtoch z vlastných zdrojov (príjmové finančné operácie).

Najvyšší prebytok rozpočtu celkom vykázalo CÚZ Piešťany, a to od 731 tis. eur do 2 827 tis. eur. Zapojenie nevyčerpaných vlastných zdrojov do rozpočtu predstavovalo 223 tis. eur až 1 497 tis. eur. Podľa rozpočtových pravidiel zriaďovateľ mal poskytnúť príspevkovej organizácii, okrem zdravotníckych zariadení, príspevok na prevádzku v takej výške, aby bol rozpočet vyrovnaný. Zriaďovateľ poskytol uvedenému subjektu príspevok v priemere 3 636 tis. eur ročne, a to na základe kontraktov uzatvorených na zabezpečenie vzdelávacích aktivít, stravovacích služieb a iných služieb.

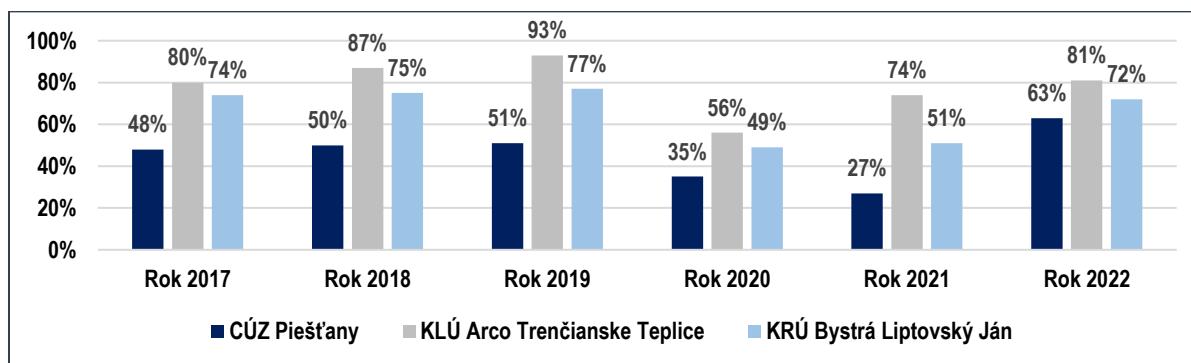
Graf č. 3: Prehľad o poskytnutých bežných transferoch (v tis. eur)

Zdroj: spracované NKÚ SR z podkladov kontrolovaných subjektov

Kontrolované subjekty nemali zo strany zriaďovateľa stanovené žiadne ukazovatele týkajúce sa využitia ubytovacích kapacít. Prehľad o využití ubytovacích kapacít s ročnou prevádzkou je uvedený v nasledujúcom grafe.

Graf č. 4: Prehľad o využití ubytovacích kapacít s celoročnou prevádzkou podľa počtu lôžkostí

Zdroj: spracované NKÚ SR z podkladov kontrolovaných subjektov

Podľa uvedených údajov, využívanie ubytovacích kapacít nebolo v niektorých prípadoch dostatočné a efektívne.

Najnižšia obsadenosť, podľa počtu lôžkostí v zariadeniach s celoročnou prevádzkou pred pandemiou COVID-19, bola v CÚZ Piešťany, a to od 48 % do 51 %, tzn. v subjekte, ktorému zriaďovateľ poskytol najvyšší príspevok. Ubytovacie kapacity boli využívané na ubytovanie osôb v špeciálnom režime, najmä na základe požiadaviek Sekcie krízového riadenia (repatrianti, odídenci z Ukrajiny, tiež na zabezpečenie výcviku jednotlivých zložiek v rámci rezortu - polícia, požiarnici, horská služba a ďalšie), a na školenia, resp. pracovné porady. CÚZ Piešťany malo ubytovacie kapacity aj v ďalších zariadeniach, prevádzkach, príp. chatách (Maják, Duchonka, Spišská Nová Ves, Trlenská, Krupina Teplička, Sklené Teplice), ktoré z dôvodu nevyhovujúcich podmienok boli využívané len v letných mesiacoch. Zariadenia nedisponovali potrebným vybavením (nedostatočné alebo žiadne vykurovanie, bez stravovania a pod.), počtom pracovníkov, aby mohli byť využívané celoročne, spôsobom adekvátnym požiadavkám MV SR. Využitelnosť všetkých ubytovacích zariadení jednotlivých stredísk a prevádzok bola v priemere od 5 % do 78 % za rok, v závislosti od ubytovacieho zariadenia.

Prehľad o vývoji bežných výdavkov kontrolovaných subjektov na prevádzku je v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka č. 2: Prehľad o bežných výdavkoch

Kontrolovaný subjekt	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
CÚZ Piešťany	6 289,11	8 254,29	8 931,89	7 897,57	7 922,68	9 960,01
KLÚ Arco Trenčianske Teplice	1 624,12	1 795,44	1 974,19	1 654,59	1 876,63	2 310,70
KRÚ Bystrá Liptovský Ján	1 540,64	1 665,68	1 649,19	1 711,26	1 747,20	2 260,79

(v tis. eur)

Zdroj: finančný výkaz o príjmoch, výdavkoch a finančných operáciách FIN 1-12

Najvyššiu dynamiku výdavkov dosiahlo CÚZ Piešťany, ktoré sa v roku 2022 oproti roku 2017 zvýšili o 58 %. Subjekt v celom kontrolovanom období mal najnižšiu obsadenosť ubytovacích zariadení a vo viacerých rokoch, podľa uzatvorených kontraktov, neplnil stanovené ukazovatele. Kontrakty so zriaďovateľom boli uzatvorené na zabezpečenie a financovanie vzdelávacích aktivít, vzdelávacích aktivít BOZP a PO, výrobu drevárskych a plastových výrobkov a stravovania.

KLÚ Arco Trenčianske Teplice a KRÚ Bystrá Liptovský Ján poskytovali kúpeľnú starostlivosť, liečebno-preventívnu starostlivosť a rekondičné pobyty na základe uzatvorených zmlúv, resp. dohôd, v ktorých zriaďovateľ každoročne stanovil počet poukazov na poskytovanie služieb a ich financovanie. Zmluvne dohodnuté počty poukazov v KLÚ Arco Trenčianske Teplice, okrem roku 2018, neboli dodržané, pričom zmluvy neboli upravené dodatkami.

Kontrolované subjekty vyhodnocovali plnenie uzatvorených kontraktov, zmlúv a dohôd v správach najmä z hľadiska plnenia merateľných a finančných ukazovateľov. Efektívnosť využitia kapacít (ubytovacích, stravovacích a iných) z hľadiska najvýhodnejšieho pomeru medzi použitými verejnými financiami a dosiahnutými výsledkami hodnotená nebola. V rámci recertifikačného auditu kvality manažérskeho systému v KLÚ Arco Trenčianske Teplice bolo hodnotené zabezpečenie efektívnosti a stálosti prevádzky z hľadiska spokojnosti hlavných dodávateľov.

Výsledky hospodárenia kontrolovaných subjektov podľa účtovnej závierky neboli stabilné a pohybovali sa v jednotlivých rokoch od straty 506 tis. eur po zisk 1 195 tis. eur. V dôsledku stratového hospodárenia, v niektorých rokoch došlo k zníženiu základného imania kontrolovaných subjektov.

Tabuľka č. 3: Prehľad o výsledkoch hospodárenia

Kontrolovaný subjekt	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
CÚZ Piešťany	1 194,92	-505,52	-427,21	353,59	407,44	243,85
KLÚ Arco Trenčianske Teplice	1,72	-124,25	16,13	36,99	191,84	-158,64
KRÚ Bystrá Liptovský Ján	0,10	-55,97	7,86	190,34	-43,24	-54,71

(v tis. eur)

Zdroj: spracované NKÚ SR z výkazu ziskov a strát

Dôvodom vykázananej straty v CÚZ Piešťany v roku 2018 bolo najmä výrazné zvýšenie nákladov na opravy a udržiavanie zariadení, a to o 675 tis. eur. V roku 2019 došlo k výraznému zvýšeniu mzdových nákladov oproti predchádzajúcemu roku o 607 tis. eur, ale aj spotrebovaných nákupov o 375 tis. eur.

Podobne aj KLÚ Arco Trenčianske Teplice za rok 2018 dosiahol stratu z dôvodu zvýšených nákladov na opravy a udržiavanie (úprava kúpeľní) a osobných nákladov. Strata v roku 2022 bola spôsobená navýšením plátov všetkých zamestnancov a výrazným zvýšením cien energií a potravín.

V KRÚ Bystrá Liptovský Ján dôvodom straty v roku 2018 bolo zaúčtovanie zmarenej investície na ťarchu nákladov v sume 57 tis. eur z dôvodu chýbajúceho finančného krytia investície zo štrukturálnych fondov Európskej únie a zo zdrojov zriaďovateľa. Išlo o náklady na projektovú dokumentáciu na realizáciu investícií, súvisiacich so zásobovaním pitnou vodou z vlastných zdrojov a zvýšením palivovej základne objektu z roku 2010. Strata za rok 2021 bola vykázaná najmä z dôvodu zrušenia rekreačných pobytov, za rok 2022 zasa v dôsledku zvýšených nákladov na úpravu ubytovacej časti zariadenia (malierske práce, výmena rozvodov, oprava vodoliečby a pod.).

Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom

Kontrolou hospodárenia príspevkových organizácií bolo zistené najmä porušenie rozpočtových pravidiel verejnej správy, zákona o verejnom obstarávaní, Zákonníka práce a zákona o účtovníctve, ale aj ďalších všeobecne záväzných právnych predpisov.

V prípade **rozpočtových pravidiel** bolo zistené **porušenie finančnej disciplíny celkom v sume 361 636,76 eur**, najmä z dôvodu poskytnutia preddavkov bez zmluvnej dohody, nevhodného vynaloženia finančných prostriedkov a z dôvodu nedodržania určeného spôsobu nakladania s verejnými prostriedkami. Ďalej bolo zistené nesprávne uplatnenie ekonomickej klasifikácie rozpočtovej klasifikácie pri triedení bežných a kapitálových výdavkov, čo ovplyvnilo aj správnosť vykázaných výsledkov rozpočtového hospodárenia.

V súvislosti s **verejným obstarávaním** boli zistené **nedostatky a porušenie zákona o verejnom obstarávaní**, napríklad pri obstarávaní potravín neboli uplatnené postupy verejného obstarávania vôbec alebo došlo k rozdeleniu zákazky, čím sa obstarávateľ vyhol uplatneniu postupov pre nadlimitné zákazky. Vo viacerých prípadoch nebol dodržaný princíp rovnakého zaobchádzania a nediskriminácie uchádzačov a boli zistené aj ďalšie nedostatky.

V prípade **odmeňovania** boli preverené dohody o vykonaní práce, pričom vo viacerých prípadoch **došlo k porušeniu Zákonníka práce**. Dohody o vykonaní práce boli uzatvorené na opakované činnosti, nebola zabezpečená evidencia uzatvorených dohôd vôbec alebo bola nesprávne vedená, došlo k prekročeniu maximálnej 12-hodinovej prípustnej doby práce počas 24 hodín a ďalšie.

V rámci preverenia **účtovníctva** bolo zistené, že **účtovníctvo nebolo vedené správne a úplne v zmysle zákona o účtovníctve**, pretože neboli dodržané postupy účtovania. Zistené boli nedostatky týkajúce sa obsahu účtovných dokladov, ocenenia majetku a iné.

Kontrolou bolo zistené **nezverejnenie niektorých uzatvorených zmlúv v Centrálnom registri zmlúv v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám, ale aj nezverejnenie faktúr**. V prípade povinne zverejňovaných údajov - faktúry a objednávky, boli na webových sídlach kontrolovaných subjektov, okrem KLÚ Arco Trenčianske Teplice, odkazy na webové sídlo MV SR. Takto nastavený systém zverejňovania neumožňoval adresné vyhľadávanie zverejnených faktúr a objednávok za príslušný kontrolovaný subjekt, pretože webové sídlo MV SR umožňovalo filtrovať údaje len podľa čísla faktúry, dodávateľa, identifikačného čísla dodávateľa a označenia tovaru/služby. Na webovom MV SR zverejňovali faktúry a objednávky všetky jeho podriadené organizácie, napr. počet zverejnených faktúr na uvedenej stránke za mesiac jún 2023 obsahoval minimálne 4 600 záznamov.

Zistené **nedostatky pri nakladaní s majetkom** sa týkali najmä nesprávneho účtovania, evidencie majetku, inventarizácie majetku. KLÚ Arco Trenčianske Teplice vôbec nevyužíval budovu, ktorú bezodplatne získal od Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku Ministerstva obrany SR v roku 2008 za účelom kúpeľnej starostlivosti, preventívnych rehabilitácií a na poskytovanie rekondičných pobytov. Dôvodom bolo nezabezpečenie finančného krytia na jej prevádzku. Na jej správu boli v kontrolovanom období nehospodárne vynaložené prostriedky v sume 15 098,84 eur. Spravovaný majetok nebol v období do 31. 5. 2021 vôbec poistený a neboli využité všetky právne prostriedky na jeho ochranu.

Účinnosť kontrolného systému

Účelové zariadenia síce mali nastavený vnútorný systém kontroly v interných predpisoch, ale tento neplnil svoju úlohu a nebol dostatočne účinný. Základná finančná kontrola bola v mnohých prípadoch vykonaná formálne, pretože neodhalila žiadne nedostatky. V niektorých prípadoch bola vykonaná až po realizácii finančnej operácie.

Kontrolná pôsobnosť zriaďovateľa rovnako neprispela k zvýšeniu účinnosti kontrolného systému. V KLÚ Arco Trenčianske Teplice vykonal zriaďovateľ jednu kontrolu v roku 2019, zistené nedostatky sa týkali verejného obstarávania. V KRÚ Bystrá Liptovský Ján zo strany zriaďovateľa nebola vykonaná žiadna kontrola. V prípade CÚZ Piešťany zriaďovateľ vykonával kontrolu plnenia kontraktov, ale nezistil žiadne nedostatky.

V KLÚ Arco Trenčianske Teplice boli zo strany externých orgánov vykonané len externé audity zamerané na vystavenie certifikátu systému manažérstva podľa EN ISO 9001: 2008, resp. 2015. Podľa správ z recertifikačného auditu manažérskeho systému za roky 2017 až 2022 neboli zistené nedostatky. V KRÚ Bystrá Liptovský Ján bola vykonaná kontrola zo strany Sociálnej poisťovne.

Záver

V správe ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy sú školiace zariadenia, kúpeľné zariadenia, rehabilitačné zariadenia, chaty, ubytovne, účelové zariadenie a iné. Niektoré z nich sú využiteľné len pre správcu, mnohé z nich plnia sociálny program a sú využívané nielen zamestnancami štátnej a verejnej správy. Za účelom ich prevádzkovania niektoré ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy zriadili právnické osoby, ktoré hospodária ako štátne príspevkové organizácie, obchodné spoločnosti a iné.

Vláda SR uznesením č. 344 z 26. 5. 2011 schválila povinnosť využívať účelové zariadenia v majetku štátu na zabezpečenie aktivít ministerstiev, ich podriadených organizácií a ostatných orgánov štátnej správy. Zároveň uložila členom vlády a predsedom ostatných ústredných orgánov štátnej správy zabezpečiť ich využívanie. Uznesením č. 722 zo 16. 11. 2011 schválila za účelom efektívneho využitia týchto kapacít návrh na redukciu a efektívnejšie využívanie účelových zariadení v správe ministerstiev a ostatných orgánov štátnej správy SR.

Vykonané kontroly v účelových zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti MF SR a MV SR preukázali **pretrvávajúce problémy so zabezpečením efektívnosti využívania týchto zariadení**. Tieto súviseli aj so správnosťou nastavenia systému poskytovaných služieb v nadväznosti na potreby zriaďovateľa a disponibilné kapacity. Navyše, pri kontrole hospodárenia s verejnými finančnými prostriedkami a nakladaní s majetkom štátu, boli zistené významné nedostatky vo všetkých preverovaných oblastiach.

Dlhodobou snahou NKÚ SR je okrem iného aj preventívne upozorňovať na najčastejšie nedostatky, ktorým je možné predchádzať. Zároveň poukázať na potrebu zmeny pri systémových nedostatkoch kompetentné orgány. Vykonávanými kontrolami je snaha Úradu prispieť k transparentnosti a zvyšovaniu efektívnosti v činnosti účelových zariadení.

Prijaté opatrenia zo strany kontrolovaných subjektov a ich zriaďovateľov majú zabezpečiť zlepšenie nastavenia systému hospodárenia s disponibilnými zdrojmi, činností vrátane kontrolných mechanizmov, najmä hospodárne vynakladanie verejných prostriedkov a transparentné konanie.

Reakcia kontrolovaného subjektu

Z jednotlivých kontrol boli vypracované protokoly o výsledku kontroly. Kontrolované subjekty ani v jednom prípade nevzniesli námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení. Účelové zariadenia prijali na odstránenie zistených nedostatkov opatrenia, ktorých plnenie bude NKÚ SR v rámci svojej činnosti monitorovať.

Kontakt

Najvyšší kontrolný úrad SR

Priemyselná 2
824 73 Bratislava 26
☎ +421 250 114 911
✉ info@nku.gov.sk

Vzdelávacie a doškoľovacie zariadenie VS - Financie

Tatranská Lomnica 128
059 60 Vysoké Tatry
☎ +421 052/44 67 561
✉ recepacia@vdz-financie.sk

Centrum účelových zariadení Piešťany

Rekreačná 13
921 01 Piešťany
☎ +421 033 762 11 27
✉ riaditel@czu.sk

Kúpeľno-liečebný ústav MV SR Arco

17. novembra 6
914 51 Trenčianske Teplice
☎ +421 032 655 24 31
✉ sekretariat@kluarco.sk

Kúpeľno-rehabilitačný ústav MV SR Bystrá

Jánska dolina 2127
032 03 Liptovský Ján
☎ +421 044 5209 188
✉ riaditel@krubystra.sk

Zoznam použitých skratiek

BOZP a PO	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a požiarne ochrana
CÚZ Piešťany	Centrum účelových zariadení Piešťany
KLÚ Arco Trenčianske Teplice	Kúpeľno-liečebný ústav Ministerstva vnútra Slovenskej republiky Arco, Trenčianske Teplice
KRÚ Bystrá Liptovský Ján	Kúpeľno-rehabilitačný ústav Ministerstva vnútra Slovenskej republiky Bystrá, Liptovský Ján
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
NKÚ SR, Úrad	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
Zákonník práce	zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov
zákon o finančnej kontrole	zákon č. 357/2015 Z. z. o finančnej kontrole a audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o slobodnom prístupe k informáciám	zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov
zákon o verejnom obstarávaní	zákon č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o rozpočtových pravidlách verejnej správy	zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon o správe majetku štátu	zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov
zákon o účtovníctve	zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov
VDZ VS - Financie	Vzdelávacie a doškoloňovacie zariadenie VS-Financie Tatranská Lomnica